

ಪರಿಕರ್ಮ : ದೃಷ್ಟಿವಾದ ಅಂಗದ ಮೊದಲ ಭೇದವಾದ ಪರಿಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಚಂದ್ರಪ್ರಜ್ಞಪ್ತಿ, ಸೂರ್ಯಪ್ರಜ್ಞಪ್ತಿ, ಜಂಬೂದ್ವೀಪ ಪ್ರಜ್ಞಪ್ತಿ, ದ್ವೀಪಸಾಗರ ಪ್ರಜ್ಞಪ್ತಿ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾಪ್ರಜ್ಞಪ್ತಿಯೆಂದು ಐದು ಭೇದಗಳಿವೆ.

ಚಂದ್ರಪ್ರಜ್ಞಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತಾರು ಲಕ್ಷ ಐದು ಸಾವಿರ ೩೬೦೫೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನ ಆಯು, ಗತಿ, ಕಲೆಯ ಹಾನಿ ವೃದ್ಧಿ, ದೇವಿ, ವೈಭವ, ಪರಿವಾರ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಸೂರ್ಯಪ್ರಜ್ಞಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಐದು ಲಕ್ಷ ಮೂರು ಸಾವಿರ ೫೦೩೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನ ಆಯು, ಗತಿ, ವೈಭವ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಜಂಬೂದ್ವೀಪಪ್ರಜ್ಞಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಲಕ್ಷ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಸಾವಿರ ೩೨೫೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಜಂಬೂದ್ವೀಪ ಸಂಬಂಧದ ಕ್ಷೇತ್ರ, ಪರ್ವತ, ಸರೋವರ, ನದೀ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ದ್ವೀಪಸಾಗರ ಪ್ರಜ್ಞಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಐವತ್ತೆರಡು ಲಕ್ಷ ಮೂವತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ೫೨೩೬೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ದ್ವೀಪ ಸಮುದ್ರಗಳ, ಮಧ್ಯಲೋಕದ ಅಕೃತ್ರಿಮಜಿನಮಂದಿರಗಳ, ಭವನ-ವ್ಯಂತರ-ಚ್ಯೋತಿಷೀ ದೇವಗಳ ಆವಾಸದ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ವ್ಯಾಖ್ಯಾಪ್ರಜ್ಞಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಭತ್ತಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಮೂವತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ೮೪೩೬೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವ-ಪುದ್ಗಲ ಮೊದಲಾದ ದ್ರವ್ಯಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಐದು ಪ್ರಕಾರದ ಪರಿಕರ್ಮದ (ಒಂದು ಕೋಟಿ ಎಂಭತ್ತೊಂದು ಲಕ್ಷ ಐದು ಸಾವಿರ ೧೮೧೦೫೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ) ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಸೂತ್ರ : ದೃಷ್ಟಿವಾದ ಅಂಗದ ಎರಡನೇ ಭೇದವಾದ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂಭತ್ತೆಂಟು ಲಕ್ಷ ೮೮೦೦೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವವು ಅಸ್ತಿರೂಪವೇ ಇದೆ, ನಾಸ್ತಿರೂಪವೇ ಇದೆ, ಕರ್ತೃವೇ ಇದೆ, ಭೋಕ್ತೃವೇ ಇದೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಕ್ರಿಯಾವಾದಿ, ಅಕ್ರಿಯಾವಾದಿ, ಅಜ್ಞಾನವಾದಿ, ವಿನಯವಾದಿ, ಏಕಾಂತವಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಕಲ್ಪಿತ ಜೀವದ ಸ್ವರೂಪದ ಏಕಪಕ್ಷದ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ವರ್ಣನೆಯು ಹೇಗಾಗುತ್ತದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗ : ದೃಷ್ಟಿವಾದ ಅಂಗದ ಮೂರನೇ ಭೇದವಾದ ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ಐದು ಸಾವಿರ ೫೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿ ಅವ್ರತಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅರವತ್ತು ಮೂರು ಶಲಾಕಾ ಮಹಾಪುರುಷರ ಚರಿತ್ರದ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಪೂರ್ವ : ದೃಷ್ಟಿವಾದ ಅಂಗದ ನಾಲ್ಕನೇ ಭೇದದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಪೂರ್ವಗಳಿವೆ.

ಉತ್ಪಾದಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೋಟಿ ೧೦೦೦೦೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವ ಮೊದಲಾದ ದ್ರವ್ಯಗಳ (ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ನಯ ವಿವಕ್ಷೆಯಿಂದ ಕ್ರಮವರ್ತಿ-ಯುಗಪತ್ ಅನೇಕ ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಉತ್ಪಾದ-ವ್ಯಯ-ಧೃವ್ಯ) ಸ್ವಭಾವದ (ಭೂತ-ವರ್ತಮಾನ- ಭವಿಷ್ಯ ಕಾಲಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ೮೧-೮೧ ಭೇದ ಮಾಡಿ) ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಗ್ರಾಯಣೀಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ತೊಂಭತ್ತಾರು ಲಕ್ಷ ೯೬೦೦೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವಾದಶಾಂಗದ ಸಾರಭೂತ ಜ್ಞಾನ ಏಳು ತತ್ತ್ವ ಒಂಭತ್ತು ಪದಾರ್ಥ, ಆರು ದ್ರವ್ಯ, ಏಳು ನೂರು ನಯ, ದುರ್ನಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳ (ಪ್ರಯೋಜನಭೂತ ಮಾತುಗಳ) ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ವೀರ್ಯಾನುವಾದಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪತ್ತು ಲಕ್ಷ ೭೦೦೦೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನ ಸ್ವ-ವೀರ್ಯ, ಪರ-ವೀರ್ಯ, ಕ್ಷೇತ್ರವೀರ್ಯ, ಕಾಲವೀರ್ಯ, ಭಾವವೀರ್ಯ, ತಪೋವೀರ್ಯ, ದ್ರವ್ಯ-ಗುಣ-ಪರ್ಯಾಯಗಳ ಶಕ್ತಿರೂಪ ವೀರ್ಯದ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಅಸ್ತಿನಾಸ್ತಿಪ್ರವಾದಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತು ಲಕ್ಷ ೫೦೦೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವ ಮೊದಲಾದ ದ್ರವ್ಯಗಳ ಸ್ವ-ದ್ರವ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾಲ ಭಾವರೂಪ ಚತುಷ್ಟಯದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಅಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಪರ-ದ್ರವ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾಲ ಭಾವರೂಪ ಚತುಷ್ಟಯದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಾಸ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಏಳು ಭೇದ (ಸಪ್ತ ಭಂಗ) ಮತ್ತು ನಿತ್ಯ-ಅನಿತ್ಯ, ಏಕ-ಅನೇಕ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲದ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಜ್ಞಾನಪ್ರವಾದಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡಿಮೆ ಒಂದು ಕೋಟಿ ೯೯೯೯೯೯೯ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಮತಿ, ಶ್ರುತ, ಅವಧಿ, ಮನಃಪರ್ಯಾಯ, ಕೇವಲ-ಇವು ಐದು ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನ, ಹಾಗೂ ಕುಮತಿ, ಕುಶ್ರುತ, ವಿಭಂಗ-ಇವು ಮೂರು ಅಜ್ಞಾನ ಇವುಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಸಂಖ್ಯೆ, ವಿಷಯ, ಫಲದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಪ್ರಮಾಣ-ಅಪ್ರಮಾಣ ರೂಪ ಭೇದಸಹಿತವಾದ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಸತ್ಯಪ್ರವಾದಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೋಟಿ ಆರು ೧೦೦೦೦೦೦೫ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ವಚನಗುಪ್ತಿ, ವಚನದ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಕಾರಣ, ಮಾನ ಭೇದ, ಹನ್ನೆರಡು ಭಾಷೆ, ಹತ್ತು ಪ್ರಕಾರದ ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಹಲವು ಪ್ರಕಾರದ ಅಸತ್ಯ ವಚನಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಆತ್ಮಪ್ರವಾದಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ಕೋಟಿ ೨೫೦೦೦೦೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನು ಜೀವನಿದ್ದಾನೆ, ಕರ್ತೃಇದ್ದಾನೆ, ಭೋಕ್ತೃಇದ್ದಾನೆ, ವಕ್ತಾ ಇದ್ದಾನೆ, ಪುದ್ಗಲನಿದ್ದಾನೆ, ವೇದಕನಿದ್ದಾನೆ, ವ್ಯಾಪಕ (ವಿಷ್ಣು)ನಿದ್ದಾನೆ, ಸ್ವಯಂಭೂ ಇದ್ದಾನೆ, ಶರೀರಸಹಿತನಿದ್ದಾನೆ, ಶಕ್ತಿವಂತನಿದ್ದಾನೆ, ಜಂತು ಇದ್ದಾನೆ, ಮಾನವನಿದ್ದಾನೆ, ಮಾನಿಯಿದ್ದಾನೆ, ಮಾಯಾವಿಯಿದ್ದಾನೆ, ಯೋಗಿಯಿದ್ದಾನೆ, ಸಂಕೋಚವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳವನಿದ್ದಾನೆ, ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞನಿದ್ದಾನೆ, ಮೂರ್ತಿಕನಿದ್ದಾನೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ವರೂಪದ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಕರ್ಮಪ್ರವಾದಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೋಟಿ ಎಂಭತ್ತು ಲಕ್ಷ ೧೮೦೦೦೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಗಳ ಬಂಧ, ಉದಯ, ಉದೀರಣಾ, ಸತ್ತಾ, ಉತ್ಕರ್ಷಣ, ಅಪಕರ್ಷಣ, ಉಪಶಮನ ಸಂಕ್ರಮಣ, ನಿಧತ್ತಿ, ನಿಕಾಚಿತ ಮೊದಲಾದ ಅವಸ್ಥೆಗಳ ರೂಪದ ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿ, ಉತ್ತರ ಪ್ರಕೃತಿ ಮೊದಲಾದ ಭೇದಗಳ ಮತ್ತು ಈರ್ಯಾಪಥ ತಪಸ್ಸೆ ಅಧಃಕರ್ಮ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಎಂಭತ್ತನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ೮೪೦೦೦೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ನಾಮ, ಸ್ವಾಪನೆ, ದ್ರವ್ಯ, ಕ್ಷೇತ್ರ, ಕಾಲ, ಭಾವದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಜೀವಗಳ ಸಂಹನನ, ಬಲ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಅನುಸಾರ ಕಾಲದ ಮರ್ಯಾದೆಯೊಡನೆ ತ್ಯಾಗ, ಪಾಪಸಹಿತ ಪದಾರ್ಥಗಳ ತ್ಯಾಗ, ಉಪವಾಸದ ವಿಧಿ ಮತ್ತು ಭಾವನೆ, ಐದು ಸಮಿತಿ, ಮೂರು ಗುಪ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ವಿದ್ಯಾನುವಾದಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೋಟಿ ಹತ್ತು ಲಕ್ಷ ೧೧೦೦೦೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗುಷ್ಠ, ಪ್ರೇತಸ್ನೇಹ ಮೊದಲಾದ ಏಳು ನೂರು ಅಲ್ಪ ವಿದ್ಯೆಗಳ, ಮತ್ತು ರೋಹಿಣಿ ಮೊದಲಾದ ಐದು ನೂರು ಮಹಾವಿದ್ಯೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಸಾಧನ ಭೂತ ಮಂತ್ರ, ಯಂತ್ರ, ಪೂಜೆ, ವಿಧಾನ, ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಹೋದನಂತರ ಅವುಗಳ ಫಲ, ಮತ್ತು ಅಂತರಿಕ್ಷ ಭೌಮ, ಅಂಗ, ಸ್ವರ, ಸ್ವಪ್ನ, ಲಕ್ಷಣ, ವ್ಯಂಜನ ಮತ್ತು ಭನ್ನವೆಂದು ಇವು ಎಂಟು ಪ್ರಕಾರದ ನಿಮಿತ್ತ ಜ್ಞಾನದ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಕಲ್ಯಾಣಾನುವಾದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ಕೋಟಿ ೨೫೦೦೦೦೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಂಕರ, ಚಕ್ರವರ್ತಿ, ಬಲಭದ್ರ, ನಾರಾಯಣ (ವಾಸುದೇವ), ಪ್ರತಿನಾರಾಯಣರ ಗರ್ಭಕಲ್ಯಾಣಕ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾಉತ್ಸವಗಳ ಹಾಗೂ ಈ ಪದಗಳ ಕಾರಣವಿರುವ ಸೋಪಹ ಭಾವನೆ, ತಪಶ್ಚರಣ ಮೊದಲಾದ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ಗ್ರಹ, ನಕ್ಷತ್ರ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಗತಿ, ಗ್ರಹಣ, ಶಕುನ, ಫಲ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಪ್ರಾಣವಾದಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹದಿಮೂರು ಕೋಟಿ ೧೩೦೦೦೦೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಶರೀರದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಅಷ್ಟಾಂಗ ಆಯುರ್ವೇದ ವೈದ್ಯವಿದ್ಯೆಯಿದೆ ಅದರ, ಮತ್ತು ಭೂತ, ಪ್ರೇತ ಮೊದಲಾದ ವ್ಯಾಧಿದೂರ ಮಾಡುವುದರ ಕಾರಣಭೂತ ಮಂತ್ರಾದಿಗಳ, ವಿಷ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವಂಥ ವನಸ್ಪತಿಯ, ಮತ್ತು ಇಡಾ, ಪಿಂಗಳಾ, ಸುಷುಮ್ನ ಮೊದಲಾದ ಶ್ವಾಸೋಚ್ಚಾಸದ, ಹಾಗೂ ಗತಿಯ ಅನುಸಾರ ದಶಪ್ರಾಣಗಳಿಗೆ ಉಪಕಾರಕ-ಅನುಪಕಾರಕ ದ್ರವ್ಯಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಕ್ರಿಯಾವಿಶಾಲಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು ಕೋಟಿ ೧೦೦೦೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರ, ಭಂಡಸ್ಸು, ಅಲಂಕಾರ ಶಾಸ್ತ್ರ, ವಿಪತ್ತೆರಡು ಕಲೆಗಳು, ಸ್ತ್ರೀಯ ಅರವತ್ತಾಲ್ಪು ಗುಣಗಳು, ಶಿಲ್ಪವಿಜ್ಞಾನ, ಗರ್ಭಾದಾನ ಮೊದಲಾದ ಎಂಭತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಕ್ರಿಯೆಗಳು, ಸಮ್ಯಕ್ಪರ್ವನ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಒಂದು ನೂರಾ ಎಂಟು ಕ್ರಿಯೆಗಳು, ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ದೇವ ವಂದನೆ ಮೊದಲಾದ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಹಾಗೂ ನಿತ್ಯ ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ತ್ರಿಲೋಕ ಬಿಂದುಸಾರ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಕೋಟಿ ಐವತ್ತು ಲಕ್ಷ ೧೨೫೦೦೦೦೦೦ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಲೋಕದ ಸ್ವರೂಪ, ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ಪರಿಕರ್ಮ, ಎಂಟು ವ್ಯವಹಾರ, ಬೀಜ ಮೊದಲಾದ ನಾಲ್ಕು ಗಣಿತ, ಮೋಕ್ಷದ ಸ್ವರೂಪ ಮೋಕ್ಷ ಗಮನದ ಕಾರಣಭೂತ ಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷ ಸುಖದ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ತೊಂಭತ್ತೈದು ಕೋಟಿ ಐವತ್ತು ಲಕ್ಷ ಐದು ೯೫೫೦೦೦೦೦೫ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಪೂರ್ವಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ದೃಷ್ಟಿವಾದ ಅಂಗದ ಐದನೆಯ ಭೇದವಾದ ಚೂಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಜಲಗತ, ಸ್ಥಲಗತ, ಮಾಯಾಗತ, ಆಕಾಶಗತ, ರೂಪಗತವೆಂದು ಐದು ಭೇದಗಳಿವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಚೂಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕೋಟಿ ಒಂಭತ್ತು ಲಕ್ಷ ಎಂಭತ್ತೊಂಭತ್ತು ಸಾವಿರದಾ ಎರಡುನೂರು ೨೦೯೮೯೨೦೦ ಪದಗಳಿವೆ. ಐದೂ ಚೂಲಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಹತ್ತುಕೋಟಿ ನಲವತ್ತೊಂಭತ್ತು ಲಕ್ಷ ನಲವತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ೧೦೪೯೪೬೦೦೦ ಪದಗಳಿವೆ.

ಜಲಗತಚೂಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಜಲವನ್ನು ತಡೆಯುವುದು, ಜಲದಲ್ಲಿ ಗಮನಮಾಡುವುದು, ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ತಡೆಯುವುದು, ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ತಿನ್ನುವುದು, ಅಗ್ನಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡುವುದು-ನಡೆಯುವುದು, ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಕಾರಣಭೂತವಾದ ಮಂತ್ರ, ತಂತ್ರ, ತಪಶ್ಚರಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಸ್ಥಲಗತಚೂಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮೇರು ಮೊದಲಾದ ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರಗಮನ ಇತ್ಯಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಭೂತವಿರುವ ಮಂತ್ರ, ತಂತ್ರ, ತಪಶ್ಚರಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಮಾಯಾಗತ ಚೂಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಯಾರೂಪ ಇಂದ್ರಚಾಲ ಮೊದಲಾದ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಭೂತವಿರುವ ಮಂತ್ರ, ತಂತ್ರ, ತಪಶ್ಚರಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಆಕಾಶಗತಚೂಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಗಮನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಭೂತವಿರುವ ಮಂತ್ರ, ತಂತ್ರ, ತಪಶ್ಚರಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ರೂಪಗತಚೂಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಂಹ, ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ಎತ್ತು, ಜಿಂಕೆ, ಹುಲಿ, ಮೊಲ, ಮನುಷ್ಯ, ವೃಕ್ಷ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಅನೇಕ ರೂಪವಾಗಿ ಬದಲಿಸಲು ಕಾರಣಭೂತವಿರುವ ಮಂತ್ರ, ತಂತ್ರ, ತಪಶ್ಚರಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳ, ಹಾಗೂ ಚಿತ್ರ, ಮಣ್ಣು, ಪಾಷಾಣ, ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಲೆಪ್ಪ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಕಲೆಯ ಹಾಗೂ ಧಾತುವಾದ, ರಸವಾದ, ಖನಿಜ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಚತುರತೆಯಿಂದ ರಚನೆ ಮಾಡುವುದರ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ತಿಳಿಯುವುದೇನೆಂದರೆ ಸಮಸ್ತ ದ್ವಾದಶಾಂಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡಿಮೆ ಏಕಟೀಯ ಬರಾಬರಿ ಅಕ್ಷರಗಳಿವೆ -೧೮೪೪೬೭೪೪೦೭೩೭೦೯೫೫೧೬೧೫ ಇಷ್ಟು ಅಪುನರುಕ್ತ ಅಕ್ಷರಗಳಿವೆ (೬೫೫೩೬೬೬೫೫೩೬೬೬೫೫೩೬೬೬೫೫೩೬೬೬೫೫೩=ಏಕಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ೨X೮X೮X೮X೮X೮ = ಪಙ್ಗುಟೀ ೬೫೫೩೬) - ಯಾವುದು ಒಂದು ಬಾರಿ ಬಂದ ನಂತರ ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಅದನ್ನು ಅಪುನರುಕ್ತ ಅಕ್ಷರವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತಾಲ್ಪು ಸಂಯೋಗದವರೆಗಿನ ಅಕ್ಷರಗಳಿವೆ. ಆಗಮದೊಳಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಧ್ಯಮಪದದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರದಾರನೂರಾ ಮೂವತ್ತುನಾಲ್ಕು ಕೋಟಿ ಎಂಭತ್ತು ಮೂರು ಲಕ್ಷ ಏಳು ಸಾವಿರದಾ ಎಂಟುನೂರಾ ಎಂಭತ್ತೆಂಟು ೧೬೫೪೮೫೦೭೮೮೮ ಅಪುನರುಕ್ತ ಅಕ್ಷರಗಳಿವೆ. ಈ ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣದ ಭಾಗ ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಒಂದು ನೂರಾ ಹನ್ನೆರಡು ಕೋಟಿ ಎಂಭತ್ತು ಮೂರು ಲಕ್ಷ ಐವತ್ತೆಂಟು ಸಾವಿರದಾ ಐದು ೧೧೨೮೩೫೮೦೦೫ ಪದಗಳು ಬರುವವು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ದ್ವಾದಶಾಂಗವಿದೆ. ಉಳಿದ ಅಕ್ಷರಗಳು ಎಂಟು ಕೋಟಿ

ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಎಂಟು ಸಾವಿರದಾ ಒಂದು ನೂರಾ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ೮೦೧೦೮೧೨೫ ಅಂಕ ಉಳಿದವು. ಈ ಅಕ್ಷರಗಳ ಪೂರ್ಣ ಒಂದು ಪದವಾಗದಿರುವುದರಿಂದ ಅವನ್ನು ಅಂಗಬಾಹ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆ ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಯಿಕ ಮೊದಲಾದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕೀರ್ಣಕಗಳಿವೆ.

ಪ್ರಕೀರ್ಣಕ : ಸಾಮಾಯಿಕ ಪ್ರಕೀರ್ಣಕದಲ್ಲಿ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ, ಕಷಾಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಕ್ಲೇಶದ ಅಭಾವರೂಪನಾಮ, ಸ್ಥಾಪನೆ, ದ್ರವ್ಯ, ಕ್ಷೇತ್ರ, ಕಾಲ, ಭಾವದ ಭೇದದಿಂದ ಆರು ಭೇದರೂಪ ಸಾಮಾಯಿಕದ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಸ್ತವನಪ್ರಕೀರ್ಣಕದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಅತಿಶಯ, ಎಂಟು ಪ್ರಾತಿಹಾರ್ಯ, ಪರಮ ಔದಾರಿಕ ದಿವ್ಯದೇಹ, ಸಮವಸರಣ ಸಭೆ, ಧರ್ಮೋಪದೇಶ ಮೊದಲಾದ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಮಹಾತ್ಮ್ಯದ ಪ್ರಕಾಶರೂಪ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ವಂದನಾಪ್ರಕೀರ್ಣಕದಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಆಲಂಬನರೂಪ ಚೈತ್ಯಾಲಯ ಪ್ರತಿಮೆಯ ಸ್ತವನರೂಪ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಪ್ರತಿಕ್ರಮಣ ಪ್ರಕೀರ್ಣಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾದಜನಿತ ಪೂರ್ವಕೃತ ದೋಷಗಳ ನಿರಾಕರಣೆ ಮಾಡುವುದರ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ದೈನಿಕ, ರಾತ್ರಿಕ, ಪಾಕ್ಷಿಕ, ಚಾತುರ್ಮಾಸಿಕ, ಸಾಂವತ್ಸರಿಕ (ವಾರ್ಷಿಕ), ಐರ್ಯಾಪಥಿಕ, ಉತ್ತಮಾರ್ಥ (ಮರಣದ ಸಮಯ) ಎಂದು ಏಳು ಭೇದಗಳಿವೆ.

ವಿನಯಪ್ರಕೀರ್ಣಕದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯಗ್ವರ್ತನ, ಜ್ಞಾನ, ಚಾರಿತ್ರ, ತಪ ಮತ್ತು ಉಪಚಾರ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಐದು ಪ್ರಕಾರದ ವಿನಯದ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಕೃತಿಕರ್ಮಪ್ರಕೀರ್ಣಕದಲ್ಲಿ ನವದೇವತೆಗಳಾದ ಅರ್ಹಂತ, ಸಿದ್ಧ, ಆಚಾರ್ಯ, ಉಪಾಧ್ಯಾಯ, ಸಾಧು, ಜಿನಪ್ರತಿಮೆ, ಜಿನಮಂದಿರ, ಜಿನಾಗಮ, ಜಿನಧರ್ಮದ ವಂದನೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಮೂರು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ, ನಾಲ್ಕು ಶಿರೋನತಿ, ಮೂರು ಶುದ್ಧಿ ಎರಡು ನಮಸ್ಕಾರ, ಹನ್ನೆರಡು ಆವರ್ತ ಇತ್ಯಾದಿ ನಿತ್ಯ - ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ದಶವೈಕಾಲಿಕಪ್ರಕೀರ್ಣಕದಲ್ಲಿ ಸಾಧುಗಳ ಆಚಾರ ಮತ್ತು ಆಹಾರದ ಶುದ್ಧಿಯ ಕುರಿತು ಹತ್ತು ವಿಶೇಷ ಕಾಲಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಉತ್ತರಾಧ್ಯಯನ ಪ್ರಕೀರ್ಣಕದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರದ ಉಪಸರ್ಗ ಮತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಪರಿಷಹಗಳನ್ನು ಸಹಿಸುವುದರ ವಿಧಾನ, ಅವುಗಳ ಫಲ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಉತ್ತರದ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವಹಾರ ಪ್ರಕೀರ್ಣಕದಲ್ಲಿ ಸಾಧು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಆಚರಣೆಯ ವಿಧಾನ, ಆಯೋಗ್ಯದ ಸೇವನೆಯ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಕಲ್ಯಾಣಕಲ್ಪಪ್ರಕೀರ್ಣಕದಲ್ಲಿ ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ದ್ರವ್ಯ, ಕ್ಷೇತ್ರ, ಕಾಲ, ಭಾವದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಯಾವುದು ಯೋಗ್ಯವಿದೆ, ಯಾವುದು ಅಯೋಗ್ಯವಿದೆಯೆಂಬ ಭೇದರೂಪ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಮಹಾಕಲ್ಪಪ್ರಕೀರ್ಣಕದಲ್ಲಿ ಜಿನಕಲ್ಪ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಸಂಹನನಸಹಿತ ಮಹಾಮುನಿಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ದ್ರವ್ಯ, ಕ್ಷೇತ್ರ, ಕಾಲ, ಭಾವದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಚರ್ಯೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸುವ ಪ್ರತಿಮಾಯೋಗ, ಆತಾಪನಯೋಗ, ತ್ರಿಕಾಲಯೋಗ (ವ್ಯಕ್ತತಲ) ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಆಚರಣೆ, ಮತ್ತು ಸ್ಥವಿರಕಲ್ಪ ಸಾಧುಗಳ ದೀಕ್ಷೆ, ಶಿಕ್ಷೆ, ಸಂಘದ ಪೋಷಣೆ, ಯಥಾಯೋಗ್ಯಶರೀರದ ಸಮಾಧಾನ, ಆತ್ಮಸಂಸ್ಕಾರ, ಸಲ್ಲೇಖನ ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತ ಉತ್ತಮ ಆರಾಧನೆಯ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಪುಂಡರೀಕ ಪ್ರಕೀರ್ಣಕದಲ್ಲಿ ಭವನವಾಸೀ, ವ್ಯಂತರ, ಜ್ಯೋತಿಸೀ, ಕಲ್ಪವಾಸೀ ದೇವಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮಿಯ ಕಾರಣ, ದಾನ, ಪೂಜೆ, ತಪಶ್ಚರಣ, ಅಕಾಮನಿರ್ಜರೆ, ಸಮ್ಯಕ್ ಸಂಯಮ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ವರ್ಣನೆ ಮತ್ತು ಅವರುಗಳ ಉತ್ತಮಿಯ ಸ್ಥಾನದ ವೈಭವ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಮಹಾಪುಂಡರೀಕ ಪ್ರಕೀರ್ಣಕದಲ್ಲಿ ಮಹರ್ದಿಕ ದೇವಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಇಂದ್ರ, ಪ್ರತೀಂದ್ರ, ಅಹಮಿಂದ್ರ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮಿಯ ಕಾರಣ ತಪವಿಶೇಷ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ನಿಷಿದ್ಧಿಪ್ರಕೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾದದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ದೋಷಗಳ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ, ವಿಶುದ್ಧತೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರವಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ದ್ವಾದಶಾಂಗ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಜ್ಞಾನವು ತಪಸ್ಸಿನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ. ಯಾರು ತಾವು ಸ್ವಯಂ ಓದುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅನ್ಯ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಓದಿಸುತ್ತಾರೆ, ಆ ಬಹುಶ್ರುತಗಳ ಭಕ್ತಿಯು ಸಂಸಾರ ಪರಿಭ್ರಮಣದ ನಾಶ ಮಾಡುವಂಥದ್ದಿದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಭಕ್ತಿಯು ಕೂಡ ಬಹುಶ್ರುತ ಭಕ್ತಿಯಿದೆ. ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಭಕ್ತಿಯಿದೆ. ಯಾರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗ ಮಾಡಿ ಓದುತ್ತಾರೆ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅನ್ಯರಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ, ಧನ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಸುತ್ತಾರೆ (ಮುದ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ), ತಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ, ಅಕ್ಷರಗಳ ಹೀನತೆ-ಅಧಿಕತೆ, ಮಾತ್ರ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಶೋಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಓದುವಂಥವರಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಉಪಲಬ್ಧ ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ, ಕಲಿಸುವಂಥವರ-ಓದುವಂಥವರ ಆಜೀವಿಕೆಯ ಸ್ಥಿರತೆ ಮಾಡಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಜ್ಞಾನಾಭ್ಯಾಸದ ಪ್ರವರ್ತನೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಿರಾಕುಲ ಸ್ಥಾನ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಅದು ಜ್ಞಾನಾವರಣ ಕರ್ಮದ ನಾಶ ಮಾಡುವಂಥ ಬಹುಶ್ರುತ ಭಕ್ತಿಯಿದೆ.

ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ರಟ್ಟಿನ ಹೊದಿಕೆ ಹಾಕಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಇಡಬೇಕು ಅದರಿಂದ ನೋಡುವಂಥವರ ಓದುವಂಥವರ-ಕೇಳುವಂಥವರ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಬೇಕು, ಇದೆಲ್ಲವು ಬಹುಶ್ರುತ ಭಕ್ತಿಯಿದೆ. ಚಿನ್ನದಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಐದೂ ಪ್ರಕಾರದ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಕೆತ್ತಿದ, ನೂರಾರು ಹೂವುಗಳಿಂದ ಸಾರಭೂತವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಂಥ ಶ್ರುತಭಕ್ತಿಯು ಸಂಶಯಾದಿಗಳಿಂದ ರಹಿತ ಸಮ್ಯಕ್ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತನ್ನ ಮಾಡಿಸಿ ಕ್ರಮದಿಂದ ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಟಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಪುರುಷರು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ತಡೆದು ಪುನಃ ಪುನಃ ಶ್ರುತದೇವತೆ (ಜನವಾಣಿ)ಯ ಗುಣಗಳ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪವಿತ್ರ ಅರ್ಘ್ಯದಿಂದ ಶ್ರುತದೇವತೆಯ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅವರು ಸಮಸ್ತ ಶ್ರುತದ ಪಾರಂಗತರಾಗಿ ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿರ್ವಾಣ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬಹುಶ್ರುತಭಕ್ತಿ ನಾಮದ ಹನ್ನೆರಡನೇ ಭಾವನೆಯ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಿದೆ ಅದನ್ನು ನಿರಂತರ ಭಾವಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರವಚನ ಭಕ್ತಿ ಭಾವನೆ

ಈಗ ಪ್ರವಚನಭಕ್ತಿ ನಾಮದ ಹದಿಮೂರನೆಯ ಭಾವನೆಯ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರವಚನದ ಅರ್ಥವು ವೀತರಾಗ ಸರ್ವಜ್ಞ ಭಗವಂತರ ಮೂಲಕ ಪ್ರಣೀತ ಆಗಿರುವುದು. ಆದರಲ್ಲಿ ಆರು ದ್ರವ್ಯಗಳ, ಐದು ಅಸ್ತಿಕಾಯಗಳ, ಏಳು ತತ್ವಗಳ, ಒಂಭತ್ತು ಪದಾರ್ಥಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ, ಮತ್ತು ಕರ್ಮಪ್ರಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ ಅದು ಆಗಿರುವುದು.

ಅಧಿಕ ಪ್ರದೇಶವಿರುವವುಗಳನ್ನು ಅಸ್ತಿಕಾಯವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಿರಂತರ ತನ್ನ ಗುಣ-ಪರ್ಯಾಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದರ ಹೆಸರು ದ್ರವ್ಯವಿದೆ. ವಸ್ತುವಿನಿಂದ ಯಾವುದು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಅದರ ಹೆಸರು ಪದಾರ್ಥವಿದೆ, ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಭಾವರೂಪತೆಯಿದೆ ಅದರ ಹೆಸರು ತತ್ವವಿದೆ. ಇವುಗಳ ವಿಶೇಷ ಕಥನವನ್ನು ಮುಂದೆ ಪ್ರಸಂಗ ನೋಡಿ ಮಾಡುವೆವು. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಕತ್ತಲೆ ಕವಿದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಯೊಳಗೆ ದೀವಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲ

ಪದಾರ್ಥಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಮೂರುಲೋಕರೂಪದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನರೂಪದ ದೀವಿಗೆಯಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಸ್ಥೂಲ, ಮೂರ್ತಿಕ, ಅಮೂರ್ತಿಕ ಈ ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ, ಪ್ರವಚನರೂಪದ ನೇತ್ರಗಳಿಂದಲೇ ಮುನೀಶ್ವರರು ಚೇತನ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳಧಾರಕ ಸಮಸ್ತ ದ್ರವ್ಯಗಳ ಅವಲೋಕನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜಿನೇಂದ್ರರ ಪರಮಾಗವನ್ನು ಯೋಗ್ಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ವಿನಯದಿಂದ ಓದುವುದು ಅದು ಪ್ರವಚನಭಕ್ತಿಯಿದೆ.

ಪ್ರವಚನದಲ್ಲಿ ಆರು ದ್ರವ್ಯ, ಏಳುತ್ತ್ವ ಒಂಭತ್ತು ಪದಾರ್ಥಗಳ ಭೇದರೂಪ ಸಮಸ್ತ ಗುಣ-ಪರ್ಯಾಯಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ. ಅನಂತ ಭೂತಕಾಲವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ, ಅನಂತ ಭವಿಷ್ಯಕಾಲವಾಗುವುದು ಮತ್ತು ವರ್ತಮಾನಕಾಲ ಅವೆಲ್ಲವುಗಳ ಸ್ವರೂಪದ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಅದರಲ್ಲಿ ಅಧೋಲೋಕದ ಏಳು ಪೃಥ್ವಿ, ಮತ್ತು ನಾರಕಿಗಳು ವಾಸಿಸುವ, ಉತ್ತಮಿಯ ಸ್ಥಾನಗಳ, ಆಯು, ಕಾಯ, ವೇದನೆ, ಗತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ ಮತ್ತು ಭವನವಾಸಿ ದೇವಗಳ ಏಳುಕೋಟಿ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಲಕ್ಷ ಭವನಗಳ, ಅವರ ಆಯು, ಕಾಯ, ವೈಭವ, ವಿಕ್ರಮ, ಭೋಗ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಅಧೋಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದೆ.

ಅದರಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ದ್ವಿಪ-ಸಮುದ್ರಗಳ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೇರು, ಪರ್ವತ, ನದೀ, ಸರೋವರ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮತ್ತು ಕರ್ಮಭೂಮಿಯ ವಿದೇಹಕ್ಷೇತ್ರಗಳ, ಭೋಗಭೂಮಿಯ, ತೊಂಭತ್ತಾರು ಅಂತರ್ಧ್ವೀಪ ಸಂಬಂಧದ ಮನುಷ್ಯರ, ಕರ್ಮಭೂಮಿಯ ಭೋಗಭೂಮಿಯ ಮನುಷ್ಯರ ಕರ್ತವ್ಯ, ಆಯು, ಕಾಯ, ಸುಖ-ದುಃಖದ; ಹಾಗೂ ತಿಯಂಚಗಳ, ವ್ಯಂತರರ ನಿವಾಸ, ವೈಭವ, ಪರಿವಾರ, ಆಯು, ಕಾಯ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ವಿಕ್ರಮಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ. ಮಧ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿಸೀದೇವಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ನಿವಾಸ, ವೈಭವ, ಪರಿವಾರ, ಆಯು, ಕಾಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಗ್ರಹ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ನಾಲ್ಕುಕ್ಷೇತ್ರ ಸಂಬಂಧದ ಸಂಯೋಗ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ.

ಉರ್ಧ್ವಲೋಕದ ಆರವತ್ತುಮೂರು ಪಟಗಳ, ಸ್ವರ್ಗದ ಅಹಮಿಂದ್ರರ ಪಟಲುಗಳ, ಇಂದ್ರ ಮೊದಲಾದ ದೇವಗಳ ವೈಭವ, ಪರಿವಾರ, ಆಯು, ಕಾಯ, ಶಕ್ತಿ, ಗತಿ, ಸುಖ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸರ್ವಜ್ಞರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನೋಡಿದ ಮೂರುಲೋಕದಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ತ ದ್ರವ್ಯಗಳ ಉತ್ಪಾದ, ವ್ಯಯ, ಧೌವ್ಯತೆ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ವರ್ಣನೆ ಪ್ರವಚನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದೆ. ಕರ್ಮಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಬಂಧದ, ಉದಯದ, ಸತ್ವದ, ಸಂಕ್ರಮಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಸಮಸ್ತ ವರ್ಣನೆ ಆಗಮದಲ್ಲಿ ಇದೆ.

ಸಂಸಾರದಿಂದ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡುವಂಥ ರತ್ನತ್ರಯದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ರತ್ನತ್ರಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಉಪಾಯದ ವರ್ಣನೆ ಪರಮಾಗಮದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ಗೃಹಸ್ಥಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರಾವಣ ಧರ್ಮದ ಜಘನ್ಯ-ಮಧ್ಯಮ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಚರ್ಯೆಯ ಮತ್ತು ಶ್ರಾವಣಕರ ವ್ರತ-ಸಂಯಮ ಮೊದಲಾದ ವ್ಯವಹಾರ-ಪರಮಾರ್ಥರೂಪ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಪ್ರವಚನದಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಗೃಹತ್ಯಾಗಿ ಮುನಿರಾಜರುಗಳ ಮಹಾವ್ರತ, ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಮೂಲಗುಣ, ಎಂಭತ್ತಾ ಲ್ಕ ಲಕ್ಷ ಉತ್ತರಗುಣ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ಧ್ಯಾನ, ಆಹಾರ-ವಿಹಾರ, ಸಾಮಾನ್ಯಿಕ ಮೊದಲಾದ ಚಾರಿತ್ರ, ಚರ್ಯೆಯ, ಧರ್ಮಧ್ಯಾನ-ಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನ ಮೊದಲಾದವುಗಳ, ಸಲ್ಲೇಖನಾಮರಣದ ಸಮಸ್ತ ಚರ್ಯೆಯ ವರ್ಣನೆಯು ಪ್ರವಚನದಲ್ಲಿ ಇದೆ.

ಹದಿನಾಲ್ಕು ಗುಣಸ್ಥಾನಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಹದಿನಾಲ್ಕು ಜೀವಸಮಾಸ, ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮಾರ್ಗಗಳ ವರ್ಣನೆಯು ಪ್ರವಚನದಿಂದಲೇ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಜೀವಗಳ ಒಂದುನೂರಾತೊಂಭತ್ತೊಂಭತ್ತುವರೆ ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ ಕುಲ, ಎಂಭತ್ತಾ ಲ್ಕ ಲಕ್ಷ ಜಾತಿಯ ಯೋನಿ ಸ್ಥಾನಗಳು ಪ್ರವಚನದಿಂದಲೇ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತವೆ. ನಾಲ್ಕು ಅನುಯೋಗ, ನಾಲ್ಕು ಶಿಕ್ಷಾವ್ರತ, ಮೂರು ಗುಣವ್ರತ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಗತಿಗಳ ಭೇದ, ಸಮ್ಯಗ್ವರ್ತನ, ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನ, ಸಮ್ಯಕ್ಚಾರಿತ್ರದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಭಗವಂತರು ಹೇಳಿದ ಆಗಮದಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ.

